

Porabje

TEDNIK SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Monošter, 19. januarja 2023 - Leto XXXIII, št. 3

BOGATO ŠTENJÉ ZA LETO 2023

»TA KNJIGA JE IZKLJUČNO MOJ OTROK«
stran 3

GLEDALIŠKA PREDSTAVA PIKINA VELIKA PUSTOLOVŠČINA
stran 6

LEKO BI SE NAKLEPO
stran 8

BOGATO ŠTENJÉ ZA LETO 2023

Letopis Slovincov na Vogrskom se že več kak deset lejt *Porabski koledar* zové, vej se pa pripravlja zvekšoga za lüstvo in o lüstvi kauli našoga Monoštra. Gda v rokau vzememo najnovejši kalendar za leto 2023, včasik vidimo, ka je že tretji v redej, šteroga sta vküpsklali *Nikoletta Vajda-Nagy* in *Gyöngyi Bajzek*. Tau paut se jima je pá prišikalo vküppostaviti kusto knigo, s pisanjami in kejpami sta napunili cejli 350 strani.

Na kalendar, šteroga je vödala Zveza Slovencev na Madžarskem, od zvüna vidimo en falat ljudske tradicije: *Lali Hanžek* z Gorenjoga Senika nalečüje šibe za pletenje, njegva žena *Agica* pa cejker pleté. S tejm sta želejli urednici venak pokazati, ka moremo poštvüvati svojo kulturno erbo. Tau se lepau pozna na znautrašnjom kalendariskom tali tó: pri vsakšom mejseci vidimo raučno napravlene rauže z večféle tehnikami – od papéra prejk eiglanja do štrümfov.

»Prekesno je, ka bi tanačivala, dragi škonické: pri spoznavanju slovenstva z decov gučíte, mate eno vöro na keden, pripovejdajte jim v domanjoj rejči. Nej je pa prekesno, ka vas spomnim: nika naše decé doma ešče guči, zatok čistak v vsakšoj situaciji, gda ste na ganki, gda je srečate v bauti, gda se zrankoma poklonite, nücajte domanjo rejč. Zakoj? Ar ma porabščina telko prelejpi rejči, šteri v knjižnom geziki nemamo (...) Ge bi stela znati gezik, šteroga guči moja mama, moj oča, moja baba, moj dejdek ...«

Tak je višja svetovalka za porabsko šolstvo *Valentina Novak* v svojom pisanji na začetki kalendara prosila lerance in škonike, aj v šaulaj gučijo po našom, šaulare pa batrivila, aj se navčijo lejpi gezik svoji starišov in stari starišov. Zvün toga je v svojom uvodniki ovadila, zakoj tak rada odi v Porabje, gde prej živéjo trnok posabni mladi in starejši lidgé.

Kalendar za leto 2023 je raz-

talani na sedem talov, ranč tak kak v preminauči lejtaj. V prvom razdelki *Porabje* se generalni vikar sobočke püšpekije *Lojze Kozar ml.* stavlja pri vsakšoj štaciji Jezošovoga trpljenja in zmejs premišlava o našoj

dora Petőfina. O kraugloj oblejtnici sombotelski Slovincov in njinom padašivanji s sobočkimi Madžari piše *Marija Kozar*, *Tamara Andrejek* pa nutpokaže prekmurskoga molara *Ladislava Danča*.

nutspleu štorijo o postavljanji lesene literanske cerkve v Adrijanci tó.

V letopisi leko bralci zvün prozni del štéjo verše ranč tak, tau pa v tali *Literatura*. Če rejsan so bila takša lejta, gda se je s poezi-

dojispisala recepte za zdravo vegetarijansko rano, štera se leko brž naredi. Tau so šalate, v štere leko damo kašo, rajs, kuskus ali bulgur, depa gra ali lečo ranč tak. Od gastronomske strokovnjakinje leko zvejmo tau tó, kak se pripravljajo omake, sausi cuj k tejm šalatam. Lili Šiftar je napravila kejpe o tom vegetarianiskom gesti tó, ejkstra za vsakši mejsac nauvoga leta.

Venak najbolje prilübleni tau kalendarov je drüga polovica, v šteroj so vküppobrani kejpi o vsejm, ka se je godilo v preminaučom leti. Fotokronika je dokument, s šteroga leko najgir lidgé eške za pet, deset ali dvajsti lejt spoznajo, kakši je biu žitek Slovincov na Vogrskom v tistom leti. Tau se vej, ka si leko na prvom mesti poglednemo fotografije o delovanji Zveze Slovencev na Madžarskem in njeni skupin v preminaučom časi. Spoznamo pa leko programe Državne slovenske samouprave ali delo slovenske parlamentarne zagovornice *Erike Köles Kiss* tó, vidimo, gde vse je bila aktivna generalna konzulka *Metka Lajnšček*. Zvün toga so za kalendar kejpe poslale vse lokalne slovenske narodnostne samouprave in porabske šaule, depa domanja družstva tó.

Porabski koledar za leto 2023 ste na konci lanjskoga leta dobili vsi, šteri mate naprejplačane novine Porabje. Kak vsakšo leto, je tau zdaj tó tista publikacija Slovenske zveze, štero prej bralci najbolje čakate. Vej pa zvün toga, ka v njej najdete kvalitetno literarno štenjé in dobre strokovne članke, leko na fotografijaj v drügom tali letopisa vidite sebé, svoje padaše ali žlato.

Kalendar je lejpi za oči, fajn ga je vzeti v rokau. Najbole glavno pa je venak tau, ka v njem najdete pisanja vsi tisti, šteri bi radi šтели v svojom maternom geziki in se mabiti navčili eške kakšo nauvo slovensko rejč.

-dm-

Razprave, pripovedjst, pesmi, recepti in fotokronika - vse tau najdemo v letošnjom letopisi za Slovence na Vogrskom

krajini in njeni lidaj. O včenjej slovenske rejči v Porabji sta svoje misli dojispisali vzgojiteljici asistentki *Andreja Serdt Maučec* in *Romana Trafela*, vrnau na tau temo pa je dosta kejpov poslala učiteljica asistentka *Metoda Perger*.

Pri Porabskom kalendaru je glavno, ka domanjo lüstvo ranč tak dojspiše svoja premišlavanja. Malo starejši tau včinijo v domanjoj, malo mlajši pa v knjižnoj rejči. Tak je *Margit Čuk* pisala o pauvanji dine, *Margit Mayer* se je spitala, zakoj mladi v Porabji ne spejavajo, *Marijana Fodor* pa se je spominala na – žau, že pokojnoga – goslara in padaša *Stankona Črnkona*. *Lilla Bugán* je prejkpoglednila svoji 25 lejt pri sakalauvskoj folklornoj skupini.

Letopis Slovincov na Vogrskom svojim bralcom dosta zanimivoga štenjé dá. V tali *Razprave in študije* leko na priliko preštémo pisanji *Dušana Mukiča* o dvej vogrski oblejtnicaj: o 150. jubileji združítve Budimpešte in 200. jubileji rojstva poeta Sán-

Eden najbolje važen tau kalendar je gvüšno razdelek *Píše mladi rod*, vej pa če mladina nede pisala, nemo meli kaj za šteti v bodauči letopisaj. Tak najdemo v letošnjoj knigi članke *Szonje Kóbor*, *Anne Csizmás* in *Máténa Labritza* o poletni počitnicaj, leko pa preštémo tiste tri pripovedjst tó, štere so šaularke z Gorenjoga Senika nutdale na natečaj *Porabske literé*. S svojim premišlavanjom sta se zgasili porabski študentki *Dóra Doszpot* in *Noémi Illés* ranč tak.

Porabski koledari so zatok tak kusti, ka svoja dela pošilajo Slovinci s Prekmurja tó. Tak leko domanji bralci bole spoznajo, ka se je nekda godilo z ov kraj grajnec pa kak tam lidgé gnesnedén živéjo. *Marta Sever* že duga lejta piše za naš letopis, zdaj pripovejda, kak je raztomačila svojoj vnükici rojstvo njenoga atina. *Aleksander Ružič* je ranč tak reden avtor naši novin in kalendarov, za letošnje knjigo je napiso dugšo pripovejst od ednoga mladoga goričkoga para v indašnji časaj, v štero je

jov zglaso nekaj s Porabja tó, so zdaj pesmi poslali samo avtorji z drüge strani grajnec. Lepau je videti, ka rime ne kladéjo vküp samo starejši, liki med pesmarami najdemo mlade tó.

Prviva dva kedna v leti 2023 sta nej bila mrzliiva, snega smo ednoga falajčka nej vidli. Donk pa so zimski večeri eške itak knični, takšoga ipa pa je najbaukše v iži sejtji pa knige listati. V razdelki *Za duge zimske večere* moremo vöpostaviti pisanje porabske Slovenke *Dragice Gáspár*, ki je nutpokazala svojo najlúbšo slovensko televizijsko serijo, štero je oprvim v cajti pandemije vidla. Zvün nje je svojo pripovejst v knjižnoj rejči napisalo več avtoric s Prekmurja, *Milan Zrinski* pa je v domanjom geziki tapravo, ka se je godilo s Cvekovov Katov, štera je bila malo ovaška kak drüge ženske v okauliški vesnicaj.

Pri Porabski koledaraj je že stara šega, ka vertinjam nutpokažejo pripravlanje tradicionalnoga ali modernoga gesti. Za leto 2023 je dobra poznanka domanji Slovincov *Lili Šiftar*

Dušan Mukič – Ljubljana skozi moja očala oziroma Ljubljana skaus aukole moje

»Ta knjiga je izključno moj otrok«

V knjižni zbirki Med Rabo in Muro je konec minulega leta ugledala luč sveta knjiga z naslovom Ljubljana skozi moja očala oziroma Ljubljana skaus aukole moje, ki jo je napisal Dušan Mukič.

»Ko sem prvič vzel knjigo v roke, sem videl, da je zelo lepo oblikovana, za kar sem bil zelo hvaležen oblikovalcem, druga stvar pa je bila, da sem jo takoj začel brati. Prebral sem tako knjižno besedilo in za to sem porabil

samo dva večera, medtem ko sem jo pisal kar dobro leto dni. Dejstvo je, da je ta knjiga plod izključno mojega dela, kar se do zdaj še ni zgodilo, saj sem v prvi vrsti novinar in prevajalec,« je na vprašanje, s kakšnimi občutki je knjigo prvič vzel v roke, odgovoril Dušan Mukič, ki je v knjižni zbirki Med Rabo in Muro poskrbel za dva prevoda v porabsko narečje; pri romanu Štefana Kardoša Stric Geza gre v Zaturce/Geza Bači dé v Zaturce ter pri zbirki kratkih zgodb Norme Bale Ptice dronovke/Ftice dronovke. »Ta knjiga je izključno moj otrok. In rekel sem si, da sem prišel na konec neke dolge poti. Dobil sem že nekaj odzivov bralcev, zato imam občutek, da se je splačalo toliko truditi. Že pred leti sem dejal, da moramo v Porabju pisati literaturo predvsem za porabske Slovence. To pomeni, za tisto peščico ljudi, ki še živi tukaj v okolici Monoštra in ima za svojo

materinščino porabsko slovensko narečje,« je poudaril sogovornik, ki meni, da ima knjižna zbirka Med

Dušan Mukič in njegov »otrok«
Fotografija: Silva Eöry

Rabo in Muro dva cilja: »dati porabskim Slovencem kakovostno »štenje«, kot pravimo v našem narečju, kar je zbirka do

Filozofska fakulteta v Ljubljani
Fotografija, katere avtor je Attila Szigeti, je tudi v knjigi

zdaj zagotavljala, saj so vse knjige prevedene v porabsko slovensko narečje. Po drugi strani pa so te knjige nekakšen most, ki vodi od porabskih Slovencev do matične domovine, saj lahko tudi v Sloveniji prebirajo dela avtorjev, ki ustvarjajo v Porabju.« Dušan Mukič je tudi izpostavil, da mu je pri nastanku knjige ogromno

pomagal, tako s praktičnimi nasveti kot temeljito lekturo, urednik Franci Just, za kar mu je zelo hvaležen. Hvaležen je tudi Marijani Sukič, ki je bila urednica porabskega dela njegove knjige.

Avtor najnovejše jubilejne 25. knjige v knjižni zbirki Med Rabo in Muro je v prvih letih 21. stoletja v Ljubljani preživel sedem let. V slovenski prestolnici je namreč študiral med 18. in 25. letom starosti, in sicer na Filozofski fakulteti slovenski jezik in književnost ter zgodovino, na Fakulteti za računalništvo in informatiko pa informatiko. To obdobje označuje kot prelomno življenjsko obdobje, ki je »s svojimi vzponi in padci odločilno prispevalo k temu, da sem jasno doumel, kdo pravzaprav sem«. Kdo torej je Dušan Mukič? »Dušan Mukič, če ga moram definirati, je v prvi vrsti iskalec. Dušan

Mukič išče smisel, išče bistvo in vseskozi išče lastno identiteto. Moja knjiga je ob tem, da navažam anekdote in razmišljanja iz svojih sedmih študijskih let pravzaprav tudi zgodba o iskanju identitete. Kot sem zapisal na začetku knjige, moje otroštvo se je začelo z nejasno predstavo o neki identiteti Slovence na Madžar-

skem, ki morda niti ni bila porabska identiteta. To se je razvijalo vse do prihoda v Ljubljano, ko

Dušan leta 1999 pred študentskim blokom v Ljubljani
Fotografija: osebni arhiv Dušana Mukiča

sem bil zaverovan v svojo narodnostno pripadnost, potem pa sem se znašel v globoki krizi. Kdor bo prebral mojo knjigo, bo našel poglavje o identiteti. Po prvi polovici študijskih let sem se začel spraševati, kdo sem. Sem Madžar? Sem Slovenec? Kaj delam tu v Ljubljani? To je zame en tuj planet, jaz moram stran, jaz moram domov. To je bila res globoka kriza. S pomočjo prijateljev in staršev, ki se jima moram tudi tukaj še enkrat zahvaliti, da sta mi dala to slovensko dediščino, sem do konca študijskih let v Ljubljani končno doumel, kdo pravzaprav sem. In zdaj lahko rečem, da več nimam nobenih dvomov. Jaz sem porabski Slovenec. In kot sem zapisal v zadnjem poglavju knjige, ugotovil sem, da lahko obe identiteti enakovredno in istočasno živita v meni. Se pravi, to, da sem Slovenec, ne izključuje, da sem Madžar. In to, da sem Madžar, ni

kakor ne izključuje tega, da sem Slovenec. Od obeh identitet prevladuje in je močnejša slovenska. Kdo

torej je Dušan Mukič? To boste izvedeli, če boste prebrali knjigo, kajti spoznali me boste kot jezikoslovca, literata, zgodovinarja, glasbenika, računalničarja in športnika. Tako da predlagam, da knjigo preberete,« je še poudaril sogovornik.

Zanimivost knjige je tudi to, da poglavja, ki jih je dvajset,

uvajajo verzi iz takrat priljubljenih pesmi zabavne glasbe in iz ljudskih pesmi, naslovov knjig in pogovorov. »Že ko sem snoval knjigo, sem vedel, da ne bom opisoval dogodkov v kronološkem zaporedju. In zato sem se odločil, da bom vse razporedil po tematskih sklopih. Napisal sem poglavje o porabskih Slovencih, o Prekmurcih, o Madžarih, potomcih Jugoslovancev in tudi o tujcih v Ljubljani. To niso samo anekdote, ampak je celotno dogajanje, povezano v celoto. In potem sem razmišljal, kako bi ta poglavja naslovil. Ker se veliko ukvarjam z glasbo, imam ogromno besedil v glavi. Pri poglavju o Makedoncih sem se na primer takoj spomnil na pesem Od Vardara pa do Triglava. Uporabil sem tudi Prešernove verze, dele besedil ljudskih pesmi in tako naprej,« je sklenil Dušan Mukič.

Silva Eöry

PREKMURJE

Dušan Orban

Preminauči keden je krovna organizacija Madžarov v Sloveniji dobila nauvo vodstvo. Na prvom djileši nauve kotrige Pomurske madžarske samoupravne narodne skupnosti (PMSNS) so za nauvoga predsednika izvolili Dušana Orbana iz Domanjševca, predsednika šalovskega občinskega narodnostnega sveta. Za njega je glasovalo vseh 19 članov kotrige, v steri sedi 8 članov iz lendavske, 4 iz dobrovniške in 3 iz moravskotopliške občine, pa ške po dva iz občin Šalovci pa Hodoš. Ob imenovanji za predsednika sveta PMSNS je Orban za podpredsednika imenoval Teodora Vargo (madžarska skupnost občine Dobrovnik) in Ale na Vugrinca (madžarska skupnost občine Moravske Toplice). Zadnji 12 lejt je PMSNS vodo Ferenc Horváth, steri pa je zdaj nej več mogo biti voodabrani za tau funkcijo, vej pa so ga člani lendavske kotrige nej izvolili med tiste, steri po nauvom sedijo v sveti PMSNS. Pauleg toga se je zgaudio ške tau, ka so iz lendavskoga sveta v tej najvišiji organ krovne organizacije Madžarov v Sloveniji izvolili samo 8 namesto 10 svetnikov, zatau pa ma zdaj svet PMSNS 19 in nej več 21 članov.

Prva kak se je poslovo s svoje funkcije, je Ferenc Horváth, steri pa je ške naprej poslanec madžarske narodnosti v slovenskom parlamentu, na novinarski konferenci povedo, ka je od leta 2011, gda je prvo paut biu izvoljeni za predsednika PMSNS, dosta vsega bilau napravljenoga. Če so prvo leto vörtivali samo s 330 gezero evri in meli šest zaposlenih, so lani meli že več kak 2,7 milijona evrov prihodkov in več kak 20 zaposlenih. Dosta tej penez, za več kak 100 uspešno zgotovljenih projektov, so daubili od Madžarske, neka pa tudi od Slovenije.

Silva Eöry

BOŽJO ČAST POVIŠEVATI, SVETO VERO UTRJEVATI
IN BLAGOR PODLOŽNIKOV POSPEŠEVATI!

Pred lanskim božičem me je slovenska parlamentarna zagovornica Erika Köleš Kiss presenetila z majhno knjižico z naslovom *Sveti Ladislav*, ki jo je o tem svetniškem ogrskem kralju napisal kaplan župnije svetega Ladislava v Beltincih dr. Andrej Lažeta. Mlajši raziskovalec se v svojih znanstvenih delih osredotoča na duhovno, moralno in kulturno življenje prekmurskih Slovencev, téma njegove lanske letne monografije pa ni naključna: duhovnik službuje v edini cerkvi v Sloveniji, ki je posvečena svetemu Ladislavu (madž. Szent László).

Knjiga je manjšega formata in obsega 94 strani, po sami označbi avtorja pa ni akademska razprava, temveč želi poljudno predstaviti čas, v katerem je ta ogrski kralj živel, in njegovo osebnost. Vse to je namreč v slovenski znanstveni literaturi obravnavano le obrobno, pisec pa želi bralce tudi spodbuditi k nadaljnjemu študiju.

Lažeta izpostavlja, da je Ladislavova mati izhajala iz poljske kraljeve rodbine Piastov, tako naj bi se v njegovih žilah ob madžarski pretakala tudi slovanska kri. Avtor opozarja, da je češčenje te svetniške osebnosti zlorabljal tako madžarski nacionalizem (za namene madžarizacije) kot so jo zavračali tudi nekateri slovenski, slovaški in hrvaški misleci (kot madžarizatorja in okupatorja). Raziskovalec pa želi poudariti Ladislavovo svetništvo, ki naj bi ga lahko postavilo za glavnega zavetnika višegradske skupine in Srednje Evrope.

Pisec spremne besede dr. Simon Malmenvall na koncu knjižice opozarja, da je največja odlika monografije oris časa oziroma družbenopolitičnih okoliščin in dinastičnih vezi Ladislavove vladavine. Le-tej je posvečena prva polovica celotne vsebine, v kateri lahko beremo o Ogrski in Arpadovičih, Poljski in Piastih, Veliki Moravski in Spodnji Panoniji, Češki in Pšemisljih, Kijevski Rusiji in Rjurikovičih ter Hrvaški in Trpimirovičih. Zadnje poglavje obsežnega prvega sklopa monografije se zaključuje z umestitvijo Srednje Evrope med Sveto rimsko in Bizantinsko cesarstvo v 9. in 10. stoletju.

V drugem razdelku knjige avtor podrobno opisuje dogajanje na Ogrskem in v sosednjih državnih tvorbah v času Ladislavovega življenja. Spoznamo lahko okoliščine njegovega odrasčanja, njegovo trinajstletno vojvodovanje in pot do kraljevskega prestola. Ob tem beremo, da je Ladislav papežu svetemu Gregorju VII. obljubil, da bo v svojem kraljestvu pomagal pravi veri in krščanski morali do popolne zmage.

Kronike opisujejo Ladislava kot izredno

impozantnega moža, čigar obnašanje je izražalo umirjenost, modrost in pogum, izvemo v nadaljevanju. V spomin naj bi se zapisal kot pravičen in viteški kralj, ki je bil vedno pripravljen domovino braniti

Knjiga je leta 2022 izšla pri založbi Družina, na njenem ovitku vidimo oltarno sliko svetega Ladislava v Beltincih (Matija Schiffer, 1799)

pred zlom. Vzpostavljati je začel pravni red, preproste ljudi pa je vodil po poti krščanske kulture.

Po letu 1089 se je Ladislav vpletel v hrvaško nasledstveno vojno, in sicer na prošnjo svoje sestre Helene Lepe, vdove hrvaškega kralja. Ogrski vladar je vkorakal na srednjeveško območje Slavonije in v severnem delu današnjega hrvaškega ozemlja tudi utrdil svojo oblast.

Leta 1094 se je Ladislav posvetil ustanovitvi zagrebške škofije v okvirih ostrogonske (esztergomske) metropolije. Natančnih meja nove škofije ni mogoče določiti, k njej pa je zagotovo spadalo današnje Prekmurje in morda tudi delno območje Slovenskih goric, beremo v monografiji Andreja Lažeta. Gornje Prekmurje je po letu 1091 pripadlo Železni županiji, Dolnje Prekmurje pa Zalski županiji, ogrski kralj pa obeh območij kljub temu ni dodelil győrski oziroma veszprémski škofiji.

Avtor knjižice ugotavlja, da je sveti Ladislav s tem »ozemlje današnjega Prekmurja dokončno 'rešil' salzburskega (nemškega) škofa in ga 'zaščitil' pred (madžarskima) škofoma v Győru in Veszprému«. Tako naj bi kralj »omogočil preživetje Slovanov (Slovencev) in njihovega jezika (slovanščine oz. prekmurščine oz. slovenščine) v današnjem Prekmurju, saj je zagrebška škofija v Prekmurju pošiljala duhovnike, ki so govorili in

delovali vsaj v kajkavščini, če že ne v prekmurščini«. Lažeta dodaja, da naj bi Ladislav tako imel »neovrgljive zasluge za prekmursko slovenstvo«.

V nadaljevanju monografije beremo, da je svetniški kralj umrl 29. junija 1095 - v 44. letu življenja -, ljudstvo pa je za njim žalovalo tri leta in ga z velikimi slovesnostmi pokopalo v Nagyváradu (danes Oradea, Rumunija). V spominu so ga ohranili kot moža z zrelem in utrjenim krščanskim značajem, ki se je dosmrtno odpovedal vinu in večkrat vso noč prebil v molitvi. Vse svoje življenje naj bi ohranil preprosto, pobožno in čisto srce, kot vladar pa je ščitil šibkejšo, predvsem svoje podanike. Med lovom je večkrat imel videnja, doživil je Božja razodetja. Ko se je nekoč bojeval proti Kumanom, naj bi v kamen spremenil zlato in srebro, ki so ga kot vabo odmetavali razbojniki. Ko je s svojo puščico zadel v skalo, je tam zrasla zel, ki je ozdravila rane njegovih vojakov.

Avtor knjižice je temeljito preučil tudi lik svetega Ladislava v ljudskih zgodbah in legendah. Tako med drugim beremo, kako je viteški kralj odrešil krščansko devico, ki jo je ugrabil kumanski vojščak. (V nekaterih izpeljavah legende dobiva ta deklica značaj same Matere Božje.) Mnoge pripovedke omenjajo tudi čudežne moči kraljevega belega konja: če je kje s svojimi kopiti udaril po zemlji, je tam iz izvirov pritekla voda.

Papež Celestin III. je 27. junija 1192 kralja Ladislava v Nagyváradu razglasil za svetnika in od takrat se na ta dan praznuje njegov god. Začela so se romanja na njegov grob - ne le z Ogrskega, temveč iz vse Evrope -, samo v srednjem veku so mu na celini postavili 137 cerkva. Med 13. in 15. stoletjem je ob znameniti zlati hermi (v kateri v Győru hranijo njegovo lobanjo) na nekdanjem ogrskem ozemlju nastalo kar petdeset ciklov fresk s prizori iz življenja svetniškega kralja. Enega od njih najdemo v turniški stari cerkvi v Prekmurju, poslikave je leta 1389 pripravil radgonski umetnik Janez Akvila.

Andrej Lažeta v knjižici svetega Ladislava predstavlja kot svetniško osebnost, ki je svojim ljudstvom omogočila prehod iz poganstva v krščanstvo, iz barbarstva v kulturo in iz brezpravja v pravno državo. »Slovenci smo lahko ponosni, da je bil veliki kralj in svetnik, 'angelom podobni' Ladislav vsaj posredno v Prekmurju in delu Slovenskih goric tudi naš kralj in da mu je v varstvo še vedno izročena slovenska beltinska župnija,« končuje avtor monografije.

-dm-

IZ NAŠE KÜNJE PUCANJE HLADILNIKA

Če se spaumnim na moje prve küjarske začetke, morem iti s spomini daleč nazaj. Mislim, ka sam bila stara kakša štiri lejta, ka mi je mama prvič dopistila, ka sam za večerjo stej-pala djajca. Tao se mi je vidlo fejest važno delo, gda sam stala srejdí künje, pa jih z vilico tak divje stej-pala, ka mi je s čela švic teko. No, po par lejtaj sam leko pod mamino komando že kakšo palačinko spekla, te pa sam se pomali že sama začnila sükati gor pa doj po künji. In te samo nagnauk minejo lejta, pa se leko samo spitavlen, kelko keksov sam v tom cajti spekla pa kelko župe sküjala. No, gnes pa je iz moje pečice že pa lepau dišalo.

Zdaj, ka so svetki mimo, se je začnlo januarsko delo – pucanje hladilnika (hütösze-krény). Če ste takšni kak v moji familiji, te ste tüdi v naurom decembri preveč vsega privlekli iz baute. Več kak leko pa človek ne more pogesti, zatao se te v začetki nauvoga leta preveč vsega kota po policaj pa v špajzi.

Zatao sam se gnes pitala – kak naj ponücam zelenjavo, štere se je nej ponücalo? Iz hladilnika sam privlekla:

- dve bučki (cukini),
- dva pora,
- polovico lüka,
- dve zmučkanivi zelenivi papriki,
- en paradajz,
- za eno pesnico šampinjonov,
- šteri so se skrivali čista na dne hladilnika
- konzervo grajščeka (zöldbor-só)
- polovico zelenjavne kocke za župo
- poper
- 3 djajca
- 1 kislo smetano (180 g)
- süjo salamo
- približno 100 g mozzarele (ali drüjgoga sira, ka se fajn topi).

Zelenjavo sam na draubno naseckala pa jo sprážila na olji, na konci sam cuj dala še grajšček. Vsevküper sam začinila s polovico zelenjavne kocke pa malo popralla. Gda sam tao končala, sam glavao

pali potisnila v hladilnik, pa vö privlekla djajca pa kislo smetano, na polici sam najšla še pet centimetrov süje salame pa za prgiščo ribanoga sira. Djajca pa smetano sam zmejšala pa z mejšanco zalijala zelenjavo. Te sam gor potrausila sir pa gor sklala kolobare (karika) süje salame. Ponev sam potisnila v pečico, štero sam segrejala na 190 stopinj, pa

spekla, ka se je sir fajn zapeko. Vörvlite mi, ka je vsevküper dišalo kak po pici, štera pa je bila brez mele in tak malo bole

dietna kak prava pica. Bilau je tak dobro, ka smo si na konci prste polizali.

No, zdaj pa ite poglednot v svoj hladilnik. Vörvlem, ka tao tüdi dostakrat napravite, ka s tem, ka mate eksperimentej-rate kak v laboratoriji. Ali tak je, kak moja mama pravi – če dobre stvari vküper zmejšaš, ne more s toga nika božnoga gratati.

Pa dober tek iz naše v vašo künjo!

Simona Rituper

Sodelovanje zbora Vita in tamburašev HKD Pomurje

Skladbe, ki jih pojejo in igrajo iz srca

Komorni pevski zbor Vita iz Lendave in tamburaši Hrvaškega kulturnega društva Pomurje (HKD) so se lani dogovorili o sodelovanju in pripravili skupen repertoar skladb, ki so ga konec minulega leta prvič predstavili na koncertu v lendavskem kulturnem domu. Za obema skupinama je že vrsta nastopov po Sloveniji in tujini, v repertoarju obeh pa so bile že prej podobne skladbe, med njimi tudi prekmurske in medžimurske ljudske pesmi ter dalmatinske in starogradske melodije. V pol leta, ko so pripravljali skupni koncert, so imeli tudi nekaj skupnih nastopov na prireditvah. Predsednik HKD Pomurje Đanino Kutnjak je povedal, da je koncert rezultat

res dobrega sodelovanja, s katerim obujajo navezanost ljudi na domače okolje.

Komorni pevski zbor Vita bo

Tamburaši in pevski zbor iz Lendave so se na skupni koncert pripravljali pol leta

letos praznoval dvajset let delovanja. V tem času so imeli veliko nastopov v lendavski

občini, pa tudi drugod po Sloveniji in v tujini. Posneli so več zgoščenk, z mednarodnih srečanj pevskih zborov

na, kot prijatelji, ki se ob petju skupaj tudi dobro zabavajo. Tako na nastopih kot na vajah pozabijo na skrbi, se napolnijo s pozitivno energijo, to pa prenašajo tudi na tiste, ki poslušajo njihovo petje. Zato se ljubkovalno imenujejo vitaminički, saj so vitamini ključni za življenje.

Tamburaško skupino HKD društva Pomurje, ki jo vodi Nikola Kraljić, so ustanovili leta 2009. Pred tem so ustanovili folklorno skupino in prav se jim je zdelo, da plešejo ob živi glasbi. V več kot desetih letih nastopanja po Sloveniji in tujini so se med njimi stkala pristna prijateljstva, ki jih najbolj družijo lubezen do glasbe.

Jože Gabor

ŽELEZNA ŽUPANIJA

Ka je nevola z golaubami?

Ka je navola z golaubami, zaka nas mautijo, vej pa gda je Jezuš v vodej Jordani stau, sveti düh se je tö v formi golauba skazo njemi, pravijo tisti, steri branijo te ftiče. Tau je zdaj zato aktualno, ka v Somboteli so je začnili loviti, naj-bola v hoteli Savaria, steroga zdaj obnavljajo. Dosta lüstva tak misli, ka tau, kak golaube lovijo, je mantranja živali, sploj pa tau, ka potistim z njimi delajo. Tisti, stere fejest mautijo golaubi, tau pravijo, ka vse vküpzgrdijo, nej samo tam, gde vnoči sedijo, vsepovsedik, gde se med dnevom nosijo. Drügi branijo golaube, pravijo, ranč tak drügi ftiči pa psavge tö vse vküpzgrdijo, itak je niške ne strejla pa ne lovi. Golaubov so tö samo zato prišlo tak dosta v varaš, ka po va-saj že nega štal pa škednjov, gde so dočas živeli. Golaubge bi dosta več poštenja mogli meti, vej pa gnauksvejta so je po vasaj krmili, gda je velko srmastvo bilau, te so je podjeli. Depa ranč tak so nam na hasek bili prvin, gda nej bilau telefona pa golaubi so valas nesli od ednoga človeka do drügoga. V bola razviti rosagaj v Evropi so tau problemo tak rejšili, ka so njim tašo kukrco polagali, stera je tašo vsebino mejla, aj se golaubi ne morejo ploditi. Proto taumi pri nas golaube z nečloveškim sistemom zapravljajo. Pa tau je nej te, gda je s klonjov vlovijo, bola tisto, ka se potejm z njimi godi. Kak je v Somboteli lüstvo pripovedjalo golaube, skur 1800, so v žakle sklali, potejn, gda so že slabi pa podhranjeni bili, so je notra v edne klonje pistili. V klonji so lačni sokoli čakali na njé, steri so eden za drügim raztrgali golaube, steri so se že nej mogli braniti.

Karči Holec

OD SLOVENIJE...

Predsednica države prvič obiskala ministrstvo za obrambo

Predsednica republike in vrhovna poveljnica obrambnih sil Nataša Pirc Musar je prvič v tej vlogi obiskala ministrstvo za obrambo. Minister za obrambo Marjan Šarec in načelnik generalštaba Slovenske vojske (SV) Robert Glavaš sta predsednico seznanila z organiziranostjo in vsebinskimi področji dela. Po sestanku je opravila še telekonferenčni klic s poveljniki sedmih misij SV-ja na tujem. Ob tem je z zadovoljstvom ugotovila, da so slovenski vojaki po svetu cenjeni in da v vojski sodeluje 17 odstotkov žensk, glede česar se SV uvršča v sam vrh evropskih vojsk. Glavaš jo je seznanil tudi z usmeritvijo na projekte, ki bodo na koncu dvojno uporabni, torej za obrambo ter za sistem zaščite in reševanja. »Ko raste številka za oboroževanje SV-ja, se moramo zavedati, da hkrati raste tudi številka za znanstvene raziskave in projekte,« je navedla predsednica. Temu bo namenjenih kar 30 milijonov evrov.

Rosana Kolar je inženirka leta 2022

Prejemnica naziva inženirka leta 2022, ki ga podeljujeta revija IRT3000 in družba Mediade s partnerji, je Rosana Kolar, diplomirana inženirka strojništva in letalska mehaničarka. Priznanje je prejela na slavnostni razglasitvi v Linhartovi dvorani Cankarjevega doma v Ljubljani. Kolarjeva je že kot 11-letna deklica naznanila, da želi postati letalska mehaničarka. Njene otroške sanje so se uresničile po uspešno končanem študiju strojništva letalske smeri na Fakulteti za strojništvo Univerze v Ljubljani, ko se je kot letalska mehaničarka zaposlila pri družbi Adria Tehnika. Je ena redkih žensk v Sloveniji, ki opravlja poklic mehaničarke potniških letal. Žirija letošnjega izbora je v vztrajnosti, samozavesti in trdni prepričanosti Rosane Kolar v svoje poslanstvo prepoznala svojevrstno pionirsko dela v letalstvu, področju, na katero so vezani močni stereotipi.

GLEDALIŠKA PREDSTAVA PIKINA VELIKA PUSTOLOVŠČINA

10. januarja so Državna slovenska samouprava, šolska komisija in višja svetovalka zavoda za šolstvo za učence od 1. do 4. razreda porabskih šol pripravile kulturni dogodek. Učenci Dvojezične osnovne šole Jožefa Košiča, Dvojezične osnovne šole Števanovci, Osnovne šole Jánosa Aranya in Osnovne šole

sv. Gotarda so si ogledali predstavo Pikina velika pustolovščina, ki jo je uprizorilo Gledališče Ku-Kuc.

Učenci so spoznali Pikino nagajivo opico gospoda Ficka, ki si ne mara umivati zob, in kačo Kajo, ki je zelo jezna, kadar je lačna. Ker je Pika imela rojstni dan, je dobila veliko daril, ki jih je odprla skupaj z učenci. Nato so se s Piko igrali šolo. Pika

je bila učiteljica Nogavica, otroci so bili njeni učenci, učitelji pa smo bili svet staršev. Učenci so pri najbolj »zabavni učni uri na svetu« Piki pomagali pravilno zapisati njeno ime, šteti do 10, pomagali so ji urediti pravljice, ki so se pomešale, in ji pomagali narisati živali. Pri uri športne vzgoje smo zaplesali ples morskih psov, ki sta ga zaplesala tudi Pika in njen oče, ko sta enkrat morala pobegniti pred morskimi psi. Po telovadbi je sledil čas za igro Zobek ne jezi se, kjer so morali učenci pravilno razvrstiti jedi glede na to, kaj je dobro za naše zobe in kaj ne.

Na koncu smo vsi skupaj zapeli Piki pesem za rojstni in se skupaj fotografirali, da bo imela lep spomin na praznovanje rojstnega dne. Predstava je bila smešna in hkrati poučna. Nasmejali smo se prav si, tako učenci kot odrasli. Učenci so z veseljem sodelovali in pomagali Piki reševati naloge ter so bili veseli, ko so jim drugi ploskali za dobro opravljeno nalogo.

Barbara Horvat

Pod Srebrnim brejgom ...

... takšnega štrajka eške nej bilau. Nazadnje smo pisali, kak do betežniki štrajkali. Ta štrajk aj bi tak vögledo, ka niške k padari ne bi odišo. Depa, vse se je vcejlak vöminilo. Padarge so od svojga štrajka začnili gučati. Vekše plače škejo meti. S tejm se je štrajk betežnikov vcejlak vöminiu. Nagnauk so vsi škeli do svoji padarov priti, vsi, tisti betežniki pa vcejlak zdravi lidge tō. Premier s svojo ekipo se na velke s padarami »bojna«. Že dugo se vej, ka v Sloveniji se vse tau delo v medicini na dvauje »kala«. Padarge bi v špitalaj od države delali, zvün toga pa na velke privat prakse majo. Zmejs že tak vögleda, ka privat padarge cejlo tau politiko dirigeirajo. Zvün toga bi škeli vekše plače meti, ka preveč delajo. V tom zamotanom sistemi za zdravdje lidi se rejsan več ne vej sto pidje pa sto plača. Za padarami bi cejla renda sindikatov rada štrajkala. Biraavge zagnauk nedo, ka neka pejnec kcuž dobijo, kak de s policajami, s sodakami pa eške sterim sindikatom, de se eške vidlo. Kakoli obrnemo, sezona obečavanja štrajkov se je na velke začnola. Evroni es, evroni ta, meni več, tebi menje... Špilanj s financami, takšni ali ovakši, se nej konca pa kraja ne vidi. Velke, finančno krepke slovenske fabrike pa firme že so dugo v tihinski rokaj. Dvauje največi slovenski fabrik piva že dugo tihinci prejkajo, ranč tak velko, če nej največšo Radensko ranč tak.

Takše se v Sloveniji eške nej vidlo. Lidge so v redej stali, kak bi kaj šenki davali. Depa, s tau »akcijo« so samo škeli neka povedati: zavole takše lagvo organiziranosti mamo! Že dugo, preveč dugo cejli sistem za zdravdje betežen gé

Za cejle novine Porabje bi takše leko dojdavali. V tej dnevjaj je eške Alpina odišla. Ta firma je indasvjeta najbaukše črejvle delala. Po cejloj svejti pa je poznana po tisti »žmetni pancaraj« bila, stere smučarge (sielók) nosijo. Dobro so delali, za delavce je v njivi fabrikaj dober služ biu. Divdja privatizacija je Alpino skur na nikoj djala. Zdaj jo je ena velka firma iz Česke dojküpila. Brž se je leko vidlo, ka za velko špekulacijo je šlau. Kak so Alpino kúpili, so jo za hipoteko v banko nutzglasili, ka kredit so daubili. Si leko broдите? V enom dnevi so tau napravili. Tau znamenüje, ka njim za fabriko nikšna briga nej, samo so do pejnec škeli priti. S tejm zdaj Alpino banka dobi, gda si finančna mafija s pejneci žepke napuni. Ja, špekulacije, malverzacije pa eške kakša rejč bi se najšla, stere bi se je mlajši v šauli mogli včiti.

V vsej tej finančni bojnaj, postrašüvanji s štrajkom je skur brez kakšoga velkoga »pompa« neka drugo taodišlo. Od granice pripovejdamo, od tiste, ka se šengenska zové. Ta je po nauvom na granico z Republiko Hrvaško bila doj »porinjena«. Zaprav, na njigvi granici s Srbijo pa Bosno se zdaj te velke kontrole delajo. Zatoga volo na granici med Slovenijo pa Hrvaško skur nika več nej trbej čakati. Z avtonom ali pejški tak prejkprideš, kak bi k sausedi na kafej biu pozvani. Mi takše na granici spod Srebrnoga brejga že dugo vejmo, kak tau dé. Zavolo toga najbolje hrvaški turistični delavci veselo računajo, kelko več njim tau v bukso pejnec prinesé. Eške paunimo, kakše kolone so eške ranč nej pau leta nazaj na granici bile. Kakši turist iz Austrije je tam duže čako, kak pa njemi je do ta z avtonom trbelo.

Naš Srebrni brejg eške kak dobro vej, kak so granice leko lagve. Zavolo toga, ka se je zgodilo, je veseli biu pa eške vsigdar gé. Pravi pa, kak na zemlej granice leko vöminimo. Bajja pa je, gda granice v glavej lidi eške itak ostanejo.

Miki Roš

KDOR IMA CVETLICE RAD/STO MA RAUŽE RAD...

VRT JE PRIVLAČEN TUDI POZIMI

Pogosto ljudje čakajo pisano cvetje z močnimi intenzivnimi barvami in se jih veselijo. Res je, da v majhnih vrtovih ne moremo imeti večjih dreves ali nam

Res je, da vsak letni čas prinese v vrt drugo podobo. Vidimo ga v drugačni luči. Pomlad, poletje in jesen nas očarajo že s svojimi barvami in bohotnostjo. Pozimi

dajejo strukturo vrtu žive meje, oblikovana drevesa in grmi, zimzelene rastline ter nekatere trajnice in okrasne trave, dokler jih ne uniči teža snežne odeje. V

Pozimi ne pozabimo na ptice. Nekatera posušena socvetja okrasnih trav in osemenja so zelo zaželena v vrtu, saj so hrana številnim pticam.

Oranžkasto rjavo obarvano lubje papirnatolubjastega javorja

Zimski jasmin je zanimiv tudi pod snegom

Rumeni nepozebnik, ki omamno diši po medu

Lubje drenov pozimi še posebno pride do izraza, ko ni listne mase. Za zimsko barvo lubja pa jih moramo spomladi, preden se začne nova rast, močno porezati, intenzivno barvo imajo le enoletni poganjki.

Telohi različnih barv, tudi temnejših barv

Zanimivo barvo lubja imajo breze. Ni čudno, da jih videvamo v koritih namesto posajenih rastlin

hitro prerastejo ter jih odstranimo, za nove pa se le težko odločimo. Vrt je lahko tudi pozimi zanimiv in privlačen z drevesi, z zanimivim lubjem, kot ga imajo breze in dreni, s cvetovi nepozebnikov, telohov in trav.

Večkrat spregledamo tudi stvari, ki so očem na prvi pogled skrite.

barve zbledijo, mnoge rastline odmrejo, v ospredje pa stopijo strukturne rastline, ki tvorijo ogrodje vrta. Zima nam torej pokaže, kako smo oblikovali prostor z rastlinami. Hkrati lahko rastline, ki jih poleti morda sploh ne opazimo, pozimi začarajo v vsej svoji lepoti. Pozimi

takšnih zimah, kot jih imamo že nekaj let, se ni bati, da nam sneg uniči veje. Številne odmrle trajnice in okrasne trave sestavljajo harmonično paleto rjavih tonov. Tudi ko zemlja zmrzne, se najde v vrtu marsikaj zanimivega, le oči moramo imeti odprte.

Morda niste vedeli ...

S pravilno izbrano eno rastlino lahko dosežemo veliko večji učinek kot pa s celo gmoto najrazličnejših rastlin, ki se borijo za življenjski prostor s sosedi.

Besedilo: Olga Varga
Fotografije: svetovni splet

... DO MADŽARSKE

Madžarski potni list med desetimi najboljšimi

Podjetje za svetovanje državljanom, ki ima sedež v Londonu, je objavilo četrtno poročilo, v katerem je tudi vrstni red potnih listov, postavljen na podlagi tega, v koliko držav omogoča potovanje brez vizuma. Madžarski potni list je med desetimi najboljšimi. Najboljše potne liste imajo v treh azijskih državah, med njimi so na prvem mestu Japonci, ki lahko potujejo brez omejitev v 193 držav. Le v eno državo manj lahko svobodno potujejo državljani Singapurja in Južne Koreje. V Evropi imajo najboljše potne liste Nemci in Španci, brez vizuma lahko obiščejo 190 držav. Sledijo jim Finci, Italijani in Luksemburžani. Presenečenje je, da sta na devetem mestu Madžarska in Poljska, državljani teh dveh držav ne potrebujejo vizumov v 183 državah.

Novih podpor za program Erasmus+ ne bo

Evropska komisija je obvestila madžarsko vlado, da za univerze, ki jih je vlada predala v last ali upravljanje fundacij, novih podpor za izvajanje programa Erasmus+, ki podpira sodelovanje na področju izobraževanja, usposabljanja, mladine in športa, ne bo. Prav tako ne bo nadaljnjih podpor za Obzorje, okvirni program Evropske unije za raziskave in inovacije. Minister Tibor Navracscics, pristojen za pogajanja z EU, pravi, da je presenečen, ker da si je vlada prizadevala za odpravo zadržkov Unije na tem področju. Evropska unija je namreč očitala madžarski vladi, da so člani omenjenih fundacij tudi sami ministri vlade in visoki politiki vladne stranke. Zahtevala je, sprejem novele zakona o nezdružljivosti omenjenih funkcij in da bodo naročila omenjenih fundacij javna. Parlament je oktobra lani res sprejel novelo zakona o delovanju fundacij in nezdružljivosti funkcij, toda novembra se je vlada odločila, da politiki na visokih funkcijah lahko opravljajo tudi druge funkcije, četudi so te plačane. Tako so politiki ostali člani omenjenih fundacij. Tibor Navracscics je v pismu prosil za pojasnila Johannes Hahna, komisarja za proračun, in Marijo Gabriel, komisarko za inovacije, raziskave, kulturo, izobraževanje, mladino in šport.

LEKO BI SE NAKLEPO

Tibor Časar, po iži Kovačič, v Andovci je eden med tistimi par mladimi, steri so doma ostali, steri so nikdar nej steli vō iz vesi oditi, steri še gnesden v rojstnoj vesi živejo. V Andovci je nikdar nej bilau léko življenje, sploy pa te, gda smo mi gorrasli. Daleč smo bilej od vsega, dosta je trbelo delati kak na njivaj tak s senauv, krave pasti je pa najvejšo mantranje bilau. Depa itak je lepau bilau v Andovci živeti, dosta lepi spominov mam iz tej časov, pravi Tibi.

- Ranč zdaj, gda sem se prej meje pelo, mi je tau napamet prišlo, kak dosta nas je ta meja mantrala dočas, ka je zaprejša bejla. Kak se ti spomniš na tau?

»Dočas ka je meja bejla pa smo nej mogli prej, smo dosta več odli kak zdaj, gda leko demo. Meli smo svoje „pejške pauti“ pa če je kaj trbelo, te smo šli pa smo tanaprajli, ka je trbelo. Vejm, ka gnauk sem sejo pa sildje mi je sfalilo. Od kec, vrage, dja zdaj sparvim semen?! Te mi je napamet prišlo, ka prej v Markovci moja žlata gvūšno ma. Brž sem v avto vseu, na našoj strani sem rampo nikak aupro, gda drugo rampo odpiram, avto dolastane. Probam ga vožgati, nede. Ka mo zdaj, vrage njegovga, delo, sem si zmišlavo. Drugo nej bilau, avto tam austo, pa gda sem nazaj ūšo iz Markovec, te sem ga dola po brejgi pūsto, pa te se je znauva vužgo. Naletja bi se leko naklepo, depa srečo sem emo, ranč te nej bilau sodakov.«

- Dosta si odo tavō k rodbi ni?

»Tak mislim, večkrat kak zdaj, gda že leko, depa te smo dosta odli po nafto tō, zato ka je falejša bejla kak pri nas. Mi smo prej meje po našom capaši tak odli kak divjačina. Meli smo enga padaša, tak se je zvau, ka Šulak, on je nam vsigdar na pomauč prejšo, gda smo več nafte steli pripeleti. Samo ka je edna taša ak-

cija cejli den držala, zato ka te smo šli še na edno Laško pivo pa nika smo podjeli tō. Depa nej se je štel, tisti den je samo za tau bejo.«

- Slavi so tō odli kaj prej?

»Oni bola narejdke, zato ka

Kovačič Tibi je eden rejčki mladi, steri je doma austo v Andovcaj

dosta bola so se bojali kak mi, najbola od tauga, če je zgrabijo pa v Körmend je odpelajo. Eden Šulak, on nej, on je prej-

Tibi je en čas bijo poveljnik (parancsnok) domanji gasilcov

šo, najbola po vačaraj, depa bilau tašo tō, ka je prejšo nam pomagat lejs naklajat. Gnauk se je zgaulo tašo, ka smo vejke naklajali, gda smo že skur nej zgotauvili, te nekak pravi, ka dva kusta hrasta bi tō mogli vōdpelati. Ka mo zdaj delali, smo zmišlaval, zavolo kmice nazaj že nemo mogli, tak ka dva kusta hrasta smo z velkim mantranjom gora

na vejke skobacali. Gda smo zgotauvili, Šulak vōzaleceno pravi nam: „Vejte, podje, pri nas v Būdinci se tau naaupak naklaja, prvin kusti hrast pa te vejke“.

- Spomniš se, gda smo gasilski avto dobili iz Nemčavec?

»Kak bi se pa nej spomno, vejpa cejli den smo se z nemčavskimi gasilci sprvajali, gda je predaja bela. Od zazranka do večera je trpalo tisto, ka bi edno vōro leko tanaprajli, vejpa samo klūč bi mogli prejkdati. Že stalno ne vej, ka vse smo delali depa, tau dobro vej, ka na Verici smo že tak lačni bili, ka

smo špek pekli. Tau gasilsko sodelovanje z Nemčavci smo več lejt meli pa te tau tak pomalek tū taminaulo. Gasilski

dja, zato ka moj oča je tō dober poveljnik bejo, tak sem dja poveljnik grato. Te si leko vzejo kakoli, zato ka si vedo, ka maš pomauč, odli smo na gasilske vaje, vaške dneve kak pri nas tak v Slovenijo. Depa bilau, ka smo mogli gasiti tō, tašo je dvakrat bilau, gnauk je gauška gorejla, gnauk pa trava paulek pri rami. Tau

S člani andovskega društva je pomagō vōspucati paut med Andovci pa Būdinci

nikdar ne pozabim, vejn deset mejterov visiki plamen je bejo, kumar smo ga stavili. Tau je nej šala bejla, te, če bi ogenj nej stavili, te bi več ramov dolapogorelo. Te smo se še gasilci zbojali, ka baude, najbola med nami vejn Djürvin Karči, on je en stopaj nej mogo narediti.«

- Kak pa te bilau, gda je po garico prejšo k vam, gda je Joži v stūdenec spadno?

»Te se je tū fejš postrašo, zato ka Karbin Joži je nutra v stūdenec spadno, gda sta sečo pucala tōj spodkar v dolej. Gda se je tau zgaulo, te je sé gora k nam prileto po garico, depa mi smo više rama v gauštji delali. On, nej ka bi vzejo garico pa bi Jožina na pomauč ūšo, prvin je nas poisko pa nas pito, če leko tasprosi garico. Mi smo ga včasim pejtali, ka je z Jožinom, on pravi, ka še žive, zato ka krči. Srmak Joži, te čas je znautra v stūdenci sejdo pa čako, ka nekak prejša njema na pomauč.«

- Ti si nej samo gasilec bejo, liki član lokalne samouprave tō.

»Lejpa lejta so bila, dosta vse smo delali, depa te je še leko, zato ka lūstvo je vtjūpadržalo. Taše vaške dneve smo meli, ka v krajini je nej bilau, lūstva pa telko pa telko, ka si se nej mogo djenti. Meli smo edno staro zidino, tejsto smo tašoga reda vsigdar vōobejlili pa z zelenimi vejkami tazakrili, gde se je rūšilo, aj lopau kaže,

aj se ne vidi. Vanej smo s punjave šator redli, gde je lūstvo sejdlō, zato ka gda smo mi kaj meli, kakkoli velka sūča je bejla, na vaški den gvūšno ka smo dež dobili. Dosta obcestni križov smo postavili, tau smo vse mi doma redli, podrli smo baur, dali smo ga stesati, ka je potistim v vesi naš tišlar vōnapravo. Ali leko bi pravo, ka cejli zvaun (zvonik) smo dolarazmetali pa znauva smo ga pokrili s črpnjami. Največkrat je pejnaz nej bilau, depa s tejm smo dosta prišparali, ka smo sami naredli. Samo te je še bilau lūstvo, zdaj že nega, domanjo lūstvo, pomalek vse vōpomrdjejo. Mikulaš pa friškat smo odli, na velko soboto smo vsigdar strejlali, telko vse je bilau, ka če en tjeđen bi goučo pa nej bi mogo vōsprajti. Tau baja, ka vse ka je prvin bilau, vse te naše šege se pozabijo, naša generacija še vej pa guči, depa tej mladi že ne vejo.«

(Kejp na 1. strani: Inda svejta so vse aktivnosti meli pri stari bauti, Tibi na srejša)

Karči Holec

Od inda v gnešnji čas

PRIPOVEJSTI O SLOVENSKI KRAJINAJ

Slovenija je puna kontrastov gé. Od mairdja nej trbej daleč do planin, bejli skal, staupiti. Tejm viskim skalam najraj gore pravimo. Kakoli, planine, gore ali

Triglav nej samo ménje najbole višise slovenske gore, ménje staroga slavskoga boga tó gé. Ne moremo prajti, ka je Triglav po starom poganskem bogej ménje daubo. Gvüšno pa tau gé, ka od daleč tak vögleda, kak bi ta najvejša slovenska gora rejsan tri glave mejla

viske skale povejmo, zvekšoga se ta velka krajina Gorenjska zové. Cejli té viski svejt gnako ménje nosi, zovejo se Alpe.

Alpe

Ménje za Alpe aj bi iz lapora vöprišlo. Tau je stara rejč, stero so že Kelti poznali. Od 300 gezero kvadratni kilomejtrov Alp v cejlaj Evropi v Sloveniji njeni raub stodji. Gore pa planine skur 11 % cejle slovenske zemle

Kozorog za poštuivanje vrejčno divdjo stvar vala. Tomi našomi se roglouge ne svejti, depa zlatorog je tak zlate rogle emo, ka človek je leko oslepno

pokrivajo. V Sloveniji so poznane trauje Alpe: Julijske Alpe, Kamniške Alpe pa Karavanke. Mi se najprva v Julijski Alpaj stavimo. Tau pa zatoga volo, ka v nji najvejša slovenska gora stodji, vsem poznani Triglav se 2864 m od vsej najvišise v nebo zdigava. Njegov ménje nam vesefe

leko pripovejda.

Na toj svojoj pauti smo dvej imeni srečali. Alpe za té velki svejt v Evropi vala, v Sloveniji pa se vsejm trejm Alpam zvekšoga

Gorenska pravi. Ja zvekšoga, zatoga volo, ka Kravanke že v velko krajino Koroško segajo. Depa, mi lapau pospauloma demo. Vejmo, kak so se imena skauzi čas vömenjavala. Prvo poznano ménje za Triglav daleč nazaj sega, latinski so njemi Odra mons prajli. Oprvin se skur gnako ménje kak Triglav v dokumentaj iz leta 1452 najde, tam je nut kak Terglau napisano. Velki Janez Vajkard Valvazor

njemi vcejlak ovak pravi, ménje Krma njemi je dau. Gnešnji Triglav se više dvej velki dolin zdigava. Gvüšno, ka najbole lejpa dolina se Trenta zové. V njoj vsigdar voda tečé, vnaugi poznani lidge so v njoj delali pa živeli. Trento zatoga volo tó za tak lejpo majo, ka v njoj lepo-

tica Soča (Isonzó) vö iz zemle privre. Skrak nje smo že za časa prve velke bojne ojdili. Mi pa malo poglednimo, od kec ménje Trenta vöpride, se narodi. Trenta aj bi prausni krüj biu, sterga so srmaikom v njigvi cejker nutdjali. Trbej prajti eške tau, ka v dolini Trente je velko srmaštvo bilau. Iz toga leko tau vöpride, ka ranč lidge iz Trete so tisti bili, sterim so krüj »trento« nej tak srmački lidge na milost dali. Kakoli obrnemo, eške gnesden krüj trenta za trno srmačkoga vala. Srmaštvo v doli je gnes zvekšoga »taodišlo«, na brgaj pa v dolaj na velke turizem živé. Mi pa dun eške v indašnji časaj ostanemo. Vej se, ka ranč iz Trente so prvi lidge na vrejek Triglava prišli. V nisterni pripovejsti živé, aj bi lidge že davnik nazaj »ta gor« plezili. Depa, mi dokumentom moramo vörvati. Uni nam pirkovejdajo, ka najbole gvüšno se je tau 26. augusta 1778 zgodilo. Tistoga dneva so se štirge možakarge iz Trente na Triglav namejnili. Dokumenti nam tadale dojdavajo; »leko, ka ranč Luka Korošec je prvi na Triglav staupo, kak svejt stodji.« V tistom časi je tau nej samo tak bilau, na Triglav priti. Tisti štirge možakarge so srce na pravom mesti mogli meti pa krepko volau, ka v nepoznani svejt so staupili. Ranč pri planincaj pa alpinistaj leko od emancipacije pripovejdamo. Tam više oblakov se ne šte, sto lače ali pa kiklo nosi. Tak je leta 1870 prva ženska na vrecki »oče vsej vrekov« stala. Rozalija Škantar je tau pri svoji dvajsti lejtaj naredila. Depa, od nje v dokumentaj zvün toga eške neka drugo zvejmo. Po staroj šegi je Rozalija tó na »črno djaio« ojdila. Tau je za lidi kulak planin nika navoga nej bilau.

Ranč na plezanji za gamsom so se lidge navčili, kak po skalaj ojditi. Tak nej čüdno, ka ranč djagri vsej farb so zmejs med tistimi bili, ka so oprvin gor na Triglav prišli. Iz djaie je velka legenda vöprišla.

Legenda o zlatorogu

za trno staro vala, o lübezni pa parauvnosti nam pripovejda. Indasvejta je mladi djager živo, bejle žene iz planin so ga

Divdji ali črni djagri so po skalaj za divjačino ojdili. Ja, mesau je zvün drugoga tó na stauli moglo biti. Na fotografiji gamsa vidimo, sterga so na gausti »na müji« meli. Mesau gamsa tak že od davnik za trno poštuivano vala

varvale. Za bejle žene vala, ka so dobre, mile bile. Depa, ta visiko gor do nji je eden človek nej sme ustuapiti. Trno lagvo bi se vejdle svaditi. Bejle žene so tam najviše svoje kozoroge

nej škela poglednoti, un pa je že vnoči gor na planino odišo. Od svoje lübe je srce nazaj škeu dobiti. Kak sunce gorstane, zlatoroga vidi. Roglé se njemi na velke svejtijo. Mladi djager strli,

Planika je tisti čüdežni cvejt, steri je zlatoroga vözavračo

na pašo gnale. Njigvi prejgen je zlate rogé (oré) emo, zlatorog se zové.

Naš mladi djager je brezi straja po planinaj ojdio. Nikšnoga straja nej emo, ka bi se njemi kaj lagvoga zgodilo, bejle žene so za tau skrb mele. Iz planin je svojoj lüboj lepe planinske cvejte noso. Trno radiva sta se mela. Depa, sreča je kak glendalo raznok spadnola. Bogati bautoš je mladodj dvoriti začno. Zlat pa rubine njoj je noso, aj njegva bau. Na velke go je napelavo, ka njeni lübi zavolo lübezni bi neka mogo narediti. Mogo bi

na smrt ranjeni zlatorog skauči, iz vsikše kraple krvi korine vö iz skale rastejo. Zlatorog eno po-gej, čüdo se zgodi, korina ga zavrači. Prauti djagri divdje skače, njega dva zlata roglja oslepneti, zatok globko doj v dolino Soče spadne. Zlatorog od čemerov gore raznok zmlati, planinski raj za vsigdar premine. Več ga niške nej vido, za njim so bejle žene odišle tó. Njegov velko blago eške gnes spod Triglava čaka, ka ga stoj najde. Depa, steri ga je isko, nigdar nej doj s planine prišo.

Miki Roš

Porabske litere

Lani ste večkrat leko šteli v naši novinaj razpis (pályázat) *Porabske litere*, steroga je vöspisalo Slavistično društvo Prekmurja, Prlekije in Porabja. V njem smo nagučavali lidi, naj se njim ne vnauža napisati svoje misli, svoje štorije ali pesmi v slovenskoj rejči, leko tau napravijo v našoj domanjoj rejči ali pa v knjižnoj slovenskoj rejči. Tisti, steri so se potrudili, so svoje nagrade (díj) dobili lani decembra na lejpom, svetešnjom programi v Slovenskom daumi v Varaši. K nagradi pa cujsliši tau tō, ka se njina literarna dela notradejejo v novine Porabje, aj je leko vseveč lidi taprešte.

V tej številki leko preštete zgodbo Iluš Dončec iz Števanovec. Iluš je na razpis poslala živlensko zgodbo svoji starišov v domanjoj rejči, v kategoriji »odrasli« je dosegnila drugo mesto. V imeni uredništva ji gratulejramo, vam, dragi bralci, pa želejmo fanj štenjé!

V spomin mojim starišom

BILA STA MLADA PA STA NEJ BRODILA, KA SE NJINO SKUPNO ŽIVLENJE TAK ZAČNE

V ednoj malojoj porabskoj vesi je živela ena dekla, Ana. Ana je mejla več bratov in sestre. Njeni starši so delali doma na gazdiji. So meli krave, svinje, kokauši in gosi. Delali so dosta na zemli. Pauvali so krumpline, kukarce, meli so dosta žetva in delali s senov.

V Anini žlati je živo eden možak, šteri je sam bijo, starištje so ma pomrli. Je emo dosta zemlé in gaušk. Kak so lejta šle, si je zmišlavo kak tadala. Delati je z gazdijov že žmetno lado, zato ka je nej emo ženo in nej mlajše. Si je brodo, ka bi nikoga k sebi vzejo, ka bi gazdija nej prišla na nikoj. Dosta si je zmišlavo in je Ano k sebi vzejo, aj ma pomaga pri deli pa gda že nede mogo delati, aj ga opravla. Za tau delo njej on tada gazdijo. Ana je bila flasjna, vse je vedla delati, ka je pri pavraj potrebno. Kujala je, prala, opravlala v štali krave in delala na mezevaj. Možak je sploj zadovolen bijo z Anov pa go je k sebi vzejo in pri fiškališi dau napisati dokumente, gda on mrjé, de gazdija Anina. Gnevi so šli, Ana je flajsno delala na pavarskoj gazdiji. Kak mlada deklina se je spoznala z Janošom. Janoš je tū v taoj vesi živo, samo na konci vesi. Mela sta se radiva in sta si tak mislila, ka se oženita. Možak, steri je Ano k sebi vzejo, je bijo fejest veseli, ka je Janoš tū dober, delaven pojep bijo. Vse je vedo delati na njivaj, kositi, maro opravlati pa vse, ka pri rami treba delati. 1950. leta v fašenskom cajti sta se oženila in je Janoš tō prišo k iži, gde je Ana živela. Bila sta vesela pa sta delala tadala. Živela sta z možakom v ednoj malojoj lej-

poj kuči, sta se radüvala, ka mata mesto pa grünt, steri je njini. Delala sta na zemlej, sadila, okapala, tak je prišlo leto. Njina radost je nej dugo trpela, prišli so strašni cajti. Vse večkrat se je čülö, ka tū pa tam se držine morajo spakivati, ka je ponoči zbidijo in deportirajo. Vsakši je bijo v straji, što de tisti, koga vnoči odpelajo.

Bijo je 23. junij 1950. Držina, Ana in Janoš tō, je šla spat. Vnoči sta se na tau pribidila, ka na dveraj strašno treskajo. Janoš je gorstano pa opro dvera. Vido je, ka policaji stojijo s pükšami pri dveraj. Gor so prešteli, ka je dolnapisano bilau: dobili so dve vöre cajta, naj se spakivao, ka do je vö iz vesi pelali, ka so

begno. Mlade pa, steri so eške leko delali, so notvtalali, ka so mogli na mezevaj delati od zranka do večera. Na delo so mogli ojditi peški.

Domanjo lüstvo je tak gledalo na vöodpelane ljudi, kak če bi oni kakšni lagvi ljudje bili. AVOS-ke so njim tak razto-maćili. Po cajti se je tau obrnauło, gda so deportirane lidi že tej domanji bole spoznali pa so se z njimi pogučavali med delom. Tak so zvedli, zakoj so nji vöodpelali.

Ana pa Janoš sta tū dosta mogla delati. Bila sta mladiva pa sta nej brodila, ka se njino skupno življenje tak začne. Mogla sta trpeti in meti vüpanje, ka se tau obrne pa de vse baukše.

Kejp iz časa deportacije je bijo napravljeni na Kónya tanyi. Iluškina mati prva z leve strani, oče sedi v zadnji vrsti s prave strani

kulacke. Nekak je na njé sploj nevoštje-ni bijo, ka sta do velke gazdije prišla. Od straja sta rejč nej smela prajti. Strašno sta se prestrašila, ka zdaj bode. Vse, ka sta mela, je ostalo doma. Malo gvanta, pravice pa ka sta brž küspakivala sta v pünkeu zezala pa so je naklali na tavornjak. Pelali so je v Monošter na železnico. Tam so je naklali v bagone kak maro. Na železnici je bilao že več držin, vse so je opelali na Hortobágy.

Paut je bila duga in strašna, kumar sta se oženila par mejsecov, pa so je z vesi odpelali in sta nej znala, ka koma sta kaj pregrejšila.

Cug je pomalek üšo, dosta vör je tašlau, kasoprišli na Hortobágy, na Kónyopuszto. Z bagonov so se vöspakivali, trno so bili trüdni. Prvi večer so spali na čistini pod nebom. Drugi den so si sami mogli čistiti štale, gde so bile birke, pa je puno gnojja bilau. Dobili so slamo in je tista bila njina postela.

Policaji so je meli skrb, nej ka bi stoj po-

Bila sta v tom taborišči tri lejta. Gnauk je prišo glas, da je pistijo domau. Njiva sta bila trno vesela, ka ta leko šla domau na svojo gazdijo pa ta tam gazdüvala dale. Nej je tak bilau, nejsta smela iti do svoje vesi. Več kilomejtrov daleč od svoje vesi sta se mogla spakivati in sta tam mogla živeti eške štiri leta. Tam sta že živela slabaudno, da pa njima je pri srci bilo zelo težko, ka sta itak nej doma bila. Kak mladi zakonski par sta začnila svojo držinsko življenje. Mela sta mlajše. Leta 1954 se je narodila njigva prva hčerka, leta 1957 druga, leta 1961 pa se je naraudo sin, vsem mlajšom sta se trno veselila. Najvekšo veselje je bilau, gda so se leko spakivali nazaj v svojo rojstno ves, tau je bilau majuša 1957. Ana in Janoš sta prišla nazaj na prazno gazdijo, dapa itak sta radiva bila, da sta na svojom funtoši. Sedem lejt sta zgibila iz svojoga življenja. Strašno trpljenje in žalost sta v sebi nosila do smrti.

Iluš Dončec

SPORED SLOVENSkih TELEVIZIJSKIH PROGRAMOV

**OD 20. JANUARJA
DO 26. JANUARJA**

PETEK, 20.01.2023, I. spored TVS

6:25 Odmevi, 7:00 Dobro jutro, Poročila, 10:05 V vrtincu ljubezni, 11:00 TV-izložba, 11:15 Naveza: Postala bom alpinistka, 11:40 TV-izložba, 11:55 Tarča, 13:00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13:25 Starodavni gradbeni podvigi: Mont-Saint-Michel, 14:25 TV-izložba, 14:40 Prislunhimo tišini, 14:55 TV-izložba, 15:15 Mostovi – Hidak, 15:45 Mulčki, Risanka, 15:50 Osvežilna fronta: Tesnoba, 16:20 Infodrom, 16:35 TV-izložba, 17:00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17:20 Ah, ta leta! 17:50 Pujsa Pepa, Risanka, 17:55 Hej, hej, Šapice! Risanka, 18:05 Šef doma z Mašo in Petro: Jota ali bujta repa? 18:20 Vem! 18:57 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Kultura, Vreme, 20:00 Koncert Prifarcev s prijatelji in vejico rožmarina, 21:30 OdBita pot: Afrika, 22:00 Odmevi, Šport, 22:40 Kinoteka: Nori Pierrot, 0:25 Dnevnik Slovencev v Italiji, 0:50 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Kultura, Vreme, 1:45 Napovedujemo

PETEK, 20.01.2023, II. spored TVS

6:00 Napovedujemo, 6:50 Videotrak, 7:55 Nordijsko smučanje (M): Smučarski skoki, svetovni pokal, 10:10 Alpsko smučanje (Ž): Superveleslalom, svetovni pokal, 11:25 Alpsko smučanje: Smuk, svetovni pokal, 13:15 Ugriznimo znanost, 14:00 Šef doma z Mašo, 14:25 Biatlon (Ž): Sprint, svetovni pokal, 16:00 Partizanske smučine Cerkno '45, 17:10 O živalih in ljudeh, 17:35 Na vrtu, 18:05 Radio Ga Ga, 19:00 Tajvan: demokracija v senci Kitajske, 19:55 Panorama, 20:05 Gospodarstvo, 20:20 Magnet, 20:30 Šport, 22:15 Iskalca, 23:35 Videonoč

SOBOTA, 21.01.2023, I. spored TVS

6:25 Odmevi, 7:00 Otroški program, 9:50 Male sive celice, 10:35 Infodrom, 10:45 Skoraj nikoli: Kviz, 11:20 TV-izložba, 11:40 Ah, ta leta! 12:15 Duhovni utrip, 12:30 Ozare, 12:35 Kaj govoriš? = So vakeres? 13:00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13:25 O živalih in ljudeh, 13:55 TV-izložba, 14:10 Podjetno naprej: Misija Mlada kohezija / Teja Bajt, 14:45 TV-izložba, 15:00 Prislunhimo tišini, 15:15 TV-izložba, 15:30 Rojaki, 16:00 Prostovoljci: Ninna Kozorog – društvo Humanitarček, 16:30 Na vrtu, 17:00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17:20 Luka in Lučka, Risanka, 17:30 Dekleta ne jočejo, 18:57 Dnevnik, Slovenska kronika, Utrip, Šport, Vreme, 20:00 Joker, 21:00 Naša hiša, 21:55 Poročila, Šport, Vreme, 22:20 Sedmi pečat: Ruben Brandt – zbiratelj, 0:00 Dnevnik Slovencev v Italiji, 0:25 Dnevnik, Slovenska kronika, Utrip, Šport, Vreme, 1:20 Napovedujemo

SOBOTA, 21.01.2023, II. spored TVS

6:00 Napovedujemo, 6:15 Pričevalci: Walter Wolf, 7:55 Nordijsko smučanje (M): Smučarski skoki, svetovni pokal, 8:50 Zima je zakon, 9:55 Alpsko smučanje (Ž): Smuk, svetovni pokal, 11:25 Alpsko smučanje (M): Smuk, svetovni pokal, 12:55 Biatlon (Ž): Zasledovalna tekma, svetovni pokal, 13:40 Nordijsko smučanje: Smučarski tek, sprint, svetovni pokal, 14:55 Biatlon (M): Zasledovalna tekma, svetovni pokal, 16:00 Deskanje na snegu: Paralelni veleslalom, svetovni pokal, 17:40 Dobri stari časi, 18:10 Denis Novato - 30 let, 19:00 Beli bojevniki v črni obleki, 20:00 Tudi s tabo ne, 21:35 Išče se ... Banksy, 23:00 Siddharta - koncert »Infra Ultra live«, 00:15 Šport, 1:55 Nordijsko smučanje (M): Smučarski skoki, svetovni pokal, 3:50 Videonoč

NEDELJA, 22.01.2023, I. spored TVS

7:00 Otroški program, 10:30 Nedeljsko bogoslužje, prenos iz župnijske cerkve Marije Pomočnice na Rakovniku v Ljubljani, 11:20 Ozare, 11:25 Obzorja duha, 12:00 Ljudje in zemlja, 13:00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13:25 Koncert Prifarcev s prijatelji in vejico rožmarina, 14:45

TV-izložba, 15:00 OdBita pot: Afrika, 15:30 Čudoviti lisjak, 17:00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17:20 Bacek Jon, Risanka, 17:25 Čez planke: Vikend v Provansi, 18:25 Naj muzika igra: Elda Viler, 18:57 Dnevnik, Slovenska kronika, Zrcalo tedna, Šport, Vreme, 20:00 Primeri inšpektorja Vrenka 2, 20:55 Intervju, 21:55 Poročila, Šport, Vreme, 22:20 Nelly in Nadine, 23:55 Za lahko noč: Operne arije: Sopranistka Milena Morača, 0:15 Dnevnik Slovencev v Italiji, 0:45 Dnevnik, Slovenska kronika, Zrcalo tedna, Šport, Vreme, 1:35 Napovedujemo

NEDELJA, 22.01.2023, II. spored TVS

6:00 Napovedujemo, 7:00 Duhovni utrip, 7:15 Ugriznimo znanost, 7:40 Glasbena matineja: 40. festival tamburašev in mandolinistov Slovenije, 8:30 Nordijsko smučanje (M): Smučarski skoki, svetovni pokal, 10:00 Zima je zakon, 10:25 Alpsko smučanje (M): Slalom, 1. vožnja, svetovni pokal, 11:25 Alpsko smučanje (Ž): Superveleslalom, svetovni pokal, 12:10 Deskanje na snegu: Paralelni slalom, svetovni pokal, 13:25 Alpsko smučanje (M): Slalom, 2. vožnja, svetovni pokal, 14:35 Biatlon (M): Štafeta, svetovni pokal, 16:00 Biatlon (M): Štafeta, svetovni pokal, 17:30 Kralja Mulberryjeve ulice, 19:00 Večni Pompeji, 20:00 Igra parjenja: Nepričakovano, 20:50 Žrebanje Lota, 21:00 River, 22:05 Beli vran, 0:10 Videonoč

PONEDELJEK, 23.01.2023, I. spored TVS

6:15 Utrip, Zrcalo tedna, 6:45 Otroški program, 7:00 Dobro jutro, Poročila, 10:05 V vrtincu ljubezni, 11:00 TV-izložba, 11:15 Za stopinjo preveč, 11:45 TV-izložba, 12:00 Intervju, 13:00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13:25 Odpotovanja: Kanada od Atlantskega do Tihega oceana, 14:20 TV-izložba, 14:40 S-prehodi, 15:10 Dober dan, Koroška, 15:45 TV-izložba, 16:00 Z kot Zofka: Vojak, 16:25 TV-izložba, 16:55 Poročila ob petih, Šport, 17:15 Podjetno naprej: Misija Mlada kohezija / Olea, ekološka kmetija, 17:40 Zvit in Zaja, 17:55 Kuharsko-popotniška oddaja, 18:20 Vem! 18:57 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Kultura, Vreme, 20:00 Tednik, 21:00 Arena, 22:00 Odmevi, Šport, 22:40 Pisave, 23:10 Glasbeni večer: Simfonični orkester RTV Slovenija in En Shao - A. Lajovic, 23:55 Dnevnik Slovencev v Italiji, 0:20 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Kultura, Vreme, 1:15 Napovedujemo

PONEDELJEK, 23.01.2023, II. spored TVS

6:00 Napovedujemo, 10:30 Videotrak, 11:30 Dobro jutro, 14:10 Obzorja duha: Edinost, v čem? 15:00 Prislunhimo tišini, 15:30 OdBita pot: Afrika, 16:15 Ljudje in zemlja, 17:20 Vlado Kreslin: Moji dnevi, 18:30 Videotrak, 19:30 Dokumentarni feljton, 20:00 Po Turčiji s Simonom Reevom, 21:00 Kuharsko-popotniška oddaja, 21:30 Panorama, 21:40 Črna kronika, 21:55 Magnet, 22:00 Genialna prijateljica, 23:00 Želim vse, 0:05 Videonoč

TOREK, 24.01.2023, I. spored TVS

6:15 Odmevi, 6:45 Zvit in Zaja, 7:00 Dobro jutro, Poročila, 10:05 V vrtincu ljubezni, 11:00 TV-izložba, 11:15 Naveza: Gorniški vzpon, 11:40 TV-izložba, 12:00 Tednik, 13:00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13:25 Odpotovanja: Jordanija, 14:15 TV-izložba, 14:30 Duhovni utrip, 14:45 TV-izložba, 15:00 Rojaki, 15:30 Kanape/Kanapé, 16:00 Žogomet, 16:25 TV-izložba, 16:55 Poročila ob petih, Šport, 17:15 Slovenski magazin, 17:45 Superjelen Jani, 17:55 Kuharsko-popotniška oddaja, 18:20 Vem! 18:57 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Kultura, Vreme, 20:00 David Attenborough o pevskih čudesih, 21:00 Mednarodna obzorja: Vojna v Evropi, 22:00 Odmevi, Šport, 22:40 Pričevalci: Meta Velikonja, 0:10 Dnevnik Slovencev v Italiji, 0:35 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Kultura, Vreme, 1:30 Napovedujemo

TOREK, 24.01.2023, II. spored TVS

6:00 Napovedujemo, 9:00 Videotrak, 10:25 Alpsko smučanje (Ž): Veleslalom, 1. vožnja, svetovni pokal, 11:30 Dobro jutro, 13:25 Alpsko smučanje (Ž): Veleslalom, 2. vožnja, svetovni pokal, 14:30 Dokumentarna oddaja, 15:40 Pisave: Alojz Ihan, Miriam Drev, 16:25 Joker, kviz, 17:40 Alpsko smučanje (M): Slalom, 1. vožnja, svetovni pokal, 18:50 Videotrak, 20:00 Posebne zgodbe: ADHD, 20:40 Alpsko smučanje (M): Slalom, 2. vožnja, svetovni pokal, 21:45 Genialna prijateljica: Denar, 22:50 Ni še konec, 0:30 Videonoč

SREDA, 25.01.2023, I. spored TVS

6:15 Odmevi, 6:45 Superjelen Jani, 7:00 Dobro jutro, Poročila, 10:05 V vrtincu ljubezni, 11:00 TV-izložba, 11:15 V treh stenah: Steber, 11:40 TV-izložba, 12:00 Arena, 13:00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13:25 Odpotovanja: Indija: Sveta dežela, 14:20 TV-izložba, 14:40 Osmi dan, 15:10 Mostovi – Hidak, 15:40 Male sive celice, 16:25 TV-izložba, 16:55 Poročila ob petih, Šport, 17:15 Posebne zgodbe: Tiki, 17:45 Kumijine živalske zgodbe, Risanka, 17:50 Knjižni molj: Kopači vseh vrst, 17:55 Kuharsko-popotniška oddaja, 18:20 Vem! 18:57 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Kultura, Vreme, 20:05 Film tedna: Lucijina milost, 22:00 Odmevi, Šport, 22:40 Profil, 23:20 Posebne zgodbe: Tiki, 23:50 Dnevnik Slovencev v Italiji, 0:15 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Kultura, Vreme, 1:10 Napovedujemo

SREDA, 25.01.2023, II. spored TVS

6:00 Napovedujemo, 9:00 Videotrak, 10:15 Dobro jutro, 13:00 Kanape – Kanapé, 13:45 Čarli Novak in Čarlijevi angeli, 14:20 Mladi slovenski plesalci in koreografi, 15:20 Slovenski magazin, 16:00 OdBita pot: Afrika, 16:30 Čez planke: Vikend v Provansi, 17:50 Rokomet (M): Četrfinale, svetovno prvenstvo, 19:30 Podjetno naprej: Misija Mlada kohezija / Olea, ekološka kmetija, 20:20 Rokomet (M): Četrfinale, svetovno prvenstvo, 22:00 Žrebanje Lota, 22:10 Genialna prijateljica: Preobrazbe, 23:10 Snežni angeli, 0:15 Videonoč

ČETRTEK, 26.01.2023, I. spored TVS

6:15 Odmevi, 6:45 Otroški program, 7:00 Dobro jutro, Poročila, 10:05 V vrtincu ljubezni, 11:00 TV-izložba, 11:15 V treh stenah: Diagnoza: Alpinizem, 11:45 TV-izložba, 12:00 Mednarodna obzorja: Vojna v Evropi, 13:00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13:35 Odpotovanja: Indija: V iskanju Himalaje, 14:20 Slovenski utrinki, 14:45 TV-izložba, 15:00 Pod drobnogledom - Nagyító alatt, 15:35 TV-izložba, 15:50 Sobotni krompir, 16:30 TV-izložba, 16:55 Poročila ob petih, Vreme, Šport, 17:15 Ugriznimo znanost, 17:40 Dimitri: Skrivnostni Kimbu, 17:45 Skrivni vrt: Vidim te, 17:55 Kuharsko-popotniška oddaja, 18:20 Vem! 18:57 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Kultura, Vreme, 20:00 Tarča, 21:00 Inhumanum - Umori na Slovenskem: Motiv, 22:00 Odmevi, Šport, 22:40 Osmi dan, 23:10 Dediščina Evrope: Ali je to človek, 0:45 Ugriznimo znanost, 1:10 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1:35 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Kultura, Vreme, 2:30 Napovedujemo

ČETRTEK, 26.01.2023, II. spored TVS

6:00 Napovedujemo, 10:30 Videotrak, 11:40 Dobro jutro, 14:20 Posebne zgodbe: Tiki, 14:45 Profil, 15:45 Koncert Prifarcev s prijatelji in vejico rožmarina, 17:20 Dokumentarna oddaja, 18:20 Videotrak, 19:25 Deskanje na snegu: Paralelni veleslalom, svetovni pokal, 21:00 Kuharsko-popotniška oddaja, 21:30 Panorama, 21:40 Znanost in tehnologija, 21:55 Magnet, 22:00 Genialna prijateljica: Zabris meja, 22:50 Slovenska jazz scena, 23:50 Videonoč

Božične pesmi na Gorenjom Seniki

V nedelo, 8. januarja 2023, je bilo v cerkvi na Gorenjom Seniki srečanje cerkvenih pev-

šteri so fejest lepo spevali, pa pokazali, ka se na Seniki vsigdar lepou spejva. Za njimi

toga so eno pesem samo moški spejali.

Dosta lidi se je zbralo v lepoj seničkoj cerkvi, med njimi predsednica Zveze Slovencev na Madžarskem ga. Andreja Kovač in generalna konzulka v Monoštri ga. Metka Lajnšček. Program je vodo Mate Labritz, ki je po vrsti napovedo, šteri zbor de nastopo. Gospa Andreja Kovač je na začetki lepou pozdravila pevce in povedala, kak je slovenska pesem, sploj pa cerkvena pesem, važna za vsakšoga od nas.

Na konci smo vsi vküper spevali Sveto noč, tou je bilou pre-

Cerkveni zbor svete Cecilije iz Gorenjoga Senika

cov z Goričkoga in Porabja. Tej koncerti so se leta 1991 začnoli, da se je pomali začnila odperati meja, štera je telko lejt delila sosednje vesnice. Prvi koncert je biu ravno na Gorenjom Seniki. Od tistoga časa pa do zdaj smo v več mestaj pripravili takši koncert. Letos je biu na vrsti Gorenji Senik. Dosta cerkveni zborov se je zglasilo na tau srečanje, vej so pa že komaj čakali, ka pa leko malo vküper pridejo pa spevajo, zato ka je zavolo pandemije že dve leti nej bilo takšnoga srečanja. Dostikrat je na tej srečanjaj spevo tüdi MePZ Avgust Pavel Zveze Slovencev Gornji Senik, zato je pri letošnjom srečanju zveza dosta pomagala pri tom, ka je vse bilo tak, kak mora biti.

Na srečanju so spevali domanji cerkveni zbor svete Cecilije,

Mlašeči pevski zbor iz župnije Gornji Petrovci

so nastopili mlajši iz župnije Gornji Petrovci, uni so nam s svojimi mladimi glasovi lejpi dar dali. Spevali so še cerkveni pevci iz župnij: Dolenci, Markovci, Gornji Petrovci, Pečarovci, Sv. Jurij in Kuzma. Nastopo je tüdi MePZ Avgust Pavel, šteri je ranč tak kak vsi drügi, spejvo dve pesmi, od

več lepou za poslušati.

Po nastopi smo šli v kulturni dom, tam nas je že čakalo dosta peciva, piti je tü bilou kredi, klobase pa küjane. Hvala Zvezi Slovencev na Madžarskem, ki je vse tou pripravila.

Ciril Kozar

Misel tedna

NIKA ZA SMEJ

MARTA MA PROBLEM

Marta je trno zaprejša bijla.

Pa sidij do večera na šankrejši, pa prtiskavle, pa prtiskavle, te pa oči odpre, pa zača kričati:

»Na pomauč, Karči, na pomauč!«

Pa Karči prleti, pa cejli zasagani pijta:

»Ka ti je, Marta, ka kričiš?«

»Karči, na pomauč, meni so oči vö spadnole od prtiskavanja. Samo še čarno vidin!«

Karči pa pravi:

»Ti, opica naura, elektrike je sfalilo!«

MARTA KOŠTAVLE TORTO

Karči pride domau iz slüjšbe, pa njemi Marta že na pragi pravi:

»Znaš, Karči, ta moja pajdašica Pepika pa je trno božna küjarca.«

Pa Karči pijta:

»Kak pa te tao znaš?«

Pa pravi Marta:

»Vej pa mi je gnes na računalnik poslala sliko torte, štero je pekla. Cuj pa mi je napijsala, Marta, tao moreš kauštati! Znaš, Karči, ges san cejli ekran polizala, pa ti poven, ta torta čista brez žmaja bijla!«

Pripravila: Simona Rituper

ZVEZA.HU

ZVEZA SLOVENCEV NA MADŽARSKEM
MAGYARORSZÁGI SZLOVÉNEK SZÖVETSÉGE

Porabje

TEDNIK
SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Izhaja vsak četrtek
Založnik:
Zveza Slovencev na Madžarskem
Za založnika:
Andrea Kovács

Glavna in odgovorna urednica
Nikoletta Vajda-Nagy
Naslov založnika in uredništva:
H-9970 Monošter,
Gárdonyi G. ul. 1.;
tel.: 94/380-767;
e-mail: porabje@gmail.com
ISSN 1218-7062

Tisk:
TISKARNA DIGITALNI TISK D.O.O.
Lendavska 1; 9000 Murska Sobota; Slovenija

Časopis podpirajo: Državna slovenska samouprava,
Urad predsednika vlade, oddelek za narodnosti,
Zveza Slovencev na Madžarskem in Urad vlade RS
za Slovence v zamejstvu in po svetu.
Naročnina: za Madžarsko letno 2.600 HUF, za
Slovenijo 22 EUR. Za ostale države 52 EUR
ali 52 USD.

Številka bančnega računa: HU75
11747068 20019127 00000000,
SWIFT koda: OTPVHUHB

ŠTIPENDIJE ZA TEČAJE

• Popoldanski tečaj slovenskega jezika na spletu, pomlad 2023
ROK za štipendijo: 1. februar 2023!	• Jesenska šola slovenskega jezika 2023
ROK za štipendijo: 15. maj 2023!
• Jutranji tečaj slovenskega jezika na spletu, pomlad 2023
ROK za štipendijo: 1. februar 2023!	• Zimska šola slovenskega jezika v živo in na spletu 2024
ROK za štipendijo: 31. avgust 2023!
• Poletna šola slovenskega jezika v Ljubljani in na spletu 2023
ROK za štipendijo: 15. maj 2023!	• Spomladanska šola slovenskega jezika 2024
ROK za štipendijo: 31. avgust 2023!

več na:

slovinci.si

*Štipendija krije samo šolnino, ne pa tudi bivanja

Tečaji slovenščine

